

2. Барышникова, Т. Д. Этимологический четырехязычный словарь растений : учеб. пособие / Т. Д. Барышникова. – М. : Альфа-М, 2009. – 224 с.
3. Большой толковый словарь донского казачества : ок. 18 000 слов и устойчивых сочетаний / Рост. гос. ун-т ; редкол.: В. И. Дегтярев [и др.]. – М. : Рус. слов. : Астрель : АСТ, 2003. – 604 с.
4. Гришина, И. П. Из диалектной лексики флоры Рязанской области / И. П. Гришина // Учен. зап. / Ряз. гос. пед. ин-т. – Рязань, 1959. – Т. 25 : Вопросы грамматики и лексики. – С. 187–254.
5. Даль, В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : соврем. написание : в 4 т. / В. И. Даль. – М. : Астрель : АСТ, 2003. – 4 т.
6. Дворецкий, И. Х. Древнегреческо-русский словарь : ок. 70 000 слов : в 2 т. / И. Х. Дворецкий. – М. : Гос. изд-во иностр. и нац. слов., 1958. – 2 т.
7. Дворецкий, И. Х. Латинско-русский словарь : ок. 50 000 слов / И. Х. Дворецкий. – 4-е изд., стер. – М. : Рус. яз., 1996. – 845 с.
8. Каден, Н. Н. Этимологический словарь латинских названий растений, встречающихся в окрестностях агробиостанции МГУ «Чашниково» / Н. Н. Каден, Н. Н. Терентьева ; под ред. В. И. Мирошенковой. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1975. – 203 с.
9. Каден, Н. Н. Этимологический словарь научных названий сосудистых растений, дикорастущих и разводимых в СССР / Н. Н. Каден, Н. Н. Терентьева ; под ред. В. И. Мирошенковой. – М. : Изд-во Моск. гос. ун-та, 1979. – Вып. 1. – 267 с.
10. Колосова, В. Б. Лексика и символика славянской народной ботаники. Этнолингвистический аспект / В. Б. Колосова. – М. : Индрик, 2009. – 352 с.
11. Кузнецова, М. А. Сказания о лекарственных растениях / М. А. Кузнецова, А. С. Резникова. – М. : Высш. шк., 1992. – 272 с.
12. Лекарственные растения : самая полн. энцикл. / А. Ф. Лебедева [и др.]. – М. : АСТ-пресс книга, 2004. – 907 с.
13. Линней, К. Философия ботаники : [пер. с лат.] / К. Линней ; изд. подгот. И. Е. Амлинский. – М. : Наука, 1989. – 451 с.
14. Меркулова, В. А. Очерки по русской народной номенклатуре растений: Травы. Грибы. Ягоды / В. А. Меркулова ; Акад. наук СССР, Ин-т рус. яз. – М. : Наука, 1967. – 259 с.
15. Областной словарь вятских говоров : [в 9 вып.] / Вят. гос. гуманитар. ун-т. – Киров : Изд-во Вят ГГУ, 1996–2014. – [9 вып.].
16. Словарь говоров Русского Севера : [в 5 т.] / Урал. гос. ун-т. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2001–2011. – [5 т.].
17. Словарь областного вологодского наречия : по рукоп. П. А. Дилакторского 1902 г. / Ин-т лингвист. исслед. Рос. акад. наук ; изд. подгот.: А. Н. Левичкин, С. А. Мызников. – СПб. : Наука, 2006. – XV, 677 с.
18. Словарь русских говоров Сибири : [в 5 т.] / Рос. акад. наук, Ин-т филологии ; под ред. А. И. Федорова. – Новосибирск : Наука, 1999–2006. – [5 т.].
19. Словарь русских народных говоров: [в 45 вып.] / Акад. наук СССР, Ин-т рус. яз. – Л. ; СПб. : Наука, 1965–2013. – [45 вып.].
20. Словарь современного русского литературного языка : [в 17 т.] / Акад. наук СССР, Ин-т рус. яз. ; гл. ред.: В. И. Чернышев (гл. ред.) [и др.]. – М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1950–1965. – 17 т.
21. Этимологический словарь русского языка : [в 9 вып.] / под ред. Н. М. Шанского. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1963–1999. – [9 вып.].
22. Черных, П. Я. Историко-этимологический словарь современного русского языка : 13 560 слов : в 2 т. / П. Я. Черных. – 5-е изд., стер. – М. : Рус. яз., 2002. – 2 т.

УДК.: 717.25-041.357.4-016.29:735

Латогуз С.І., Латогуз Ю.І.

Харківський національний медичний університет
АНАЛІЗ І ДІАГНОСТИКА СТАНУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА
ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА
СПОРТИВНА МЕДИЦИНА» СТУДЕНТАМ ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Нами був проведений аналіз та діагностика стану навчального процесу на прикладі викладання дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина»

студентам Харківського національного медичного університету. Нами було удосконалено дидактичний інструментарій щодо урахування діагностики стану навчального процесу при викладанні дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина» студентам Харківського національного медичного університету. Також були уточнені процесуально-методичні дії викладача у процесі викладання дисципліни. Особливість розробленої моделі полягає у тому, що на вибір технологій впливає не тільки зміст цієї нової теми, а вимоги формування системного знання у цей ряд виводять і базовий зміст підготовки.

Ключові слова: аналіз, діагностика, методика, навчальний процес, фізична реабілітація, спортивна медицина.

We conducted an analysis and diagnosis of the state of the educational process using the example of teaching the discipline "Physical rehabilitation and sports medicine" to students of the Kharkov National Medical University. We have improved didactic tools regarding accounting for the diagnosis of the state of the educational process when teaching the discipline "Physical rehabilitation and sports medicine" to students of Kharkov National Medical University. Also, the procedural and methodological actions of the teacher in the process of teaching the discipline were clarified. The peculiarity of the developed model lies in the fact that the choice of technologies is influenced not only by the content of this new topic, but the requirements for the formation of system knowledge in this series also bring out the content of basic training.

Key words: analysis, diagnostics, methods, educational process, physical rehabilitation, sports medicine.

Нами был проведен анализ и диагностика состояния учебного процесса на примере преподавания дисциплины «Физическая реабилитация и спортивная медицина» студентам Харьковского национального медицинского университета. Нами был усовершенствован дидактический инструментарий относительно учета диагностики состояния учебного процесса при преподавании дисциплины «Физическая реабилитация и спортивная медицина» студентам Харьковского национального медицинского университета. Также были уточнены процессуально-методические действия преподавателя в процессе преподавания дисциплины. Особенность разработанной модели заключается в том, что на выбор технологий влияет не только содержание этой новой темы, а требования формирования системного знания в этот ряд выводят и содержание базовой подготовки.

Ключевые слова: анализ, диагностика, методика, учебный процесс, физическая реабилитация, спортивная медицина.

Вступ. Аналіз і діагностика стану навчання є одним з етапів проектування управління навчальним процесом. Необхідність його проведення пов'язана з тим, що управління будь-якою системою, у тому числі й педагогічною, залежить від умов, у яких вона функціонує. Технологія організації та здійснення процесу навчання фахівця в конкретному навчальному закладі багато в чому залежить від умов його роботи [1, 2, 3, 4].

Організаційно-педагогічні умови навчального закладу містять низку аспектів, таких як система організації роботи навчального закладу, матеріально-технічна база, технічне й дидактичне оснащення кабінетів [5, 6].

Крім того, одним із найважливіших чинників, що визначає технологію навчання студентів із певної дисципліни, теми або розділу, є характеристика здібностей, рівня базових знань і вмінь студентів.

Не дивлячись на те, що кожна людина неповторна, кожна навчальна група має відмінні характеристики і навчальний процес, у який вона виявляється включеною, має відповідати саме цим відмінностям, тим не менше, дослідження частковостей має виходити з певних загальних закономірностей, які визначаються цільовими настановами, змістом навчальної дисципліни [7, 8].

Дисципліна «Фізична реабілітація та спортивна медицина» – базова дисципліна у підготовці багатьох фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» кваліфікації «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Стоматологія» у вищих медичних закладах освіти України III-IV рівнів акредитації, затверджених наказами МОН України. Вона ґрунтується на формуванні у студентів уявлення про можливість збереження і зміцнення здоров'я, підвищення рівня функціонального стану, росту спортивних досягнень за допомогою оптимізації фізичної активності та удосконалення медичного забезпечення спортивних чи оздоровчих тренувань, а також набуття студентами знань про засоби найбільш ефективного і раннього повернення хворих та інвалідів до побутових і трудових процесів, які реалізують професійну спрямованість фахівців конкретного напрямку й спеціальності, утворюючи беззаперечний зв'язок зі спеціальними дисциплінами. Будучи включеною процес підготовки фахівців, ця навчальна дисципліна відрізняється множинними системними зв'язками, що одночасно вимагає урахування наявної бази знань та окреслення зв'язків із перспективною частиною підготовки.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й розробити методiku викладання дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина» студентам ХНМУ з урахуванням діагностики стану навчального процесу.

Матеріали та методи дослідження. Нами було удосконалено дидактичний інструментарій щодо урахування діагностики стану навчального процесу при викладанні дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина» студентам ХНМУ. Також були уточнені процесуально-методичні дії викладача у процесі викладання дисципліни. Особливість розробленої моделі полягає у тому, що на вибір технологій впливає не тільки зміст цієї нової теми, а вимоги формування системного знання у цей ряд виводять і базовий зміст підготовки. Вони повинні актуалізувати базові знання, компенсувати прогалини в них, особливо якщо це стосується галузі медицини. Вкрай важливий зв'язок між цільовими, змістовними, технологічними та іншими компонентами тем. В ідеалі зміст попередньої теми стає базою для наступної теми.

Модель викладання дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна медицина» має циклічну структуру (рисунок 1).

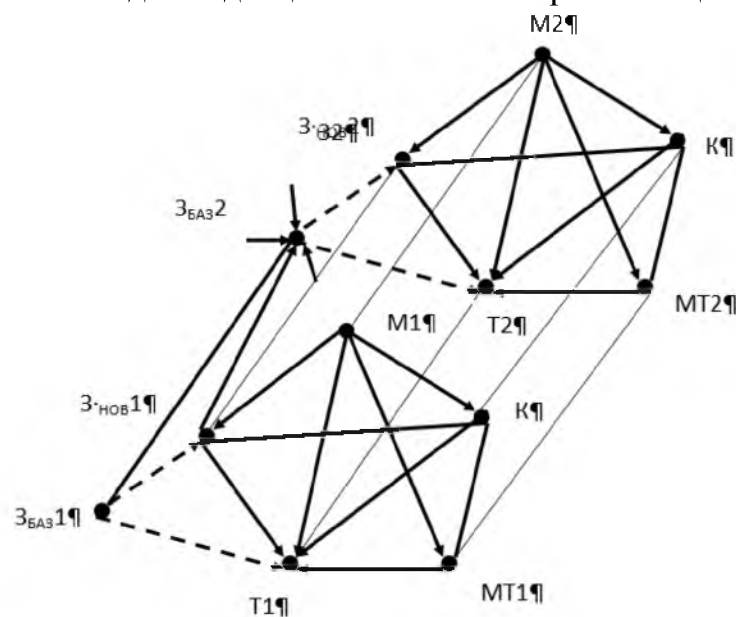
Вихідним компонентом підготовки є мета (М). Вона визначає зміст (З) вивчення певної нової теми дисципліни, а також технології (Т) викладання цього змісту і засвоєння його студентами. Зрозуміло, що не тільки мета впливає на характер і способи реалізації технологій. Так само важливо враховувати умови підготовки, тобто матеріально-технічну (МТ) сторону навчального процесу і контингент (К) студентів (соціодемографічні та психологічні характеристики, рівень базової підготовки). Особливість розробленої моделі полягає у тому, що на вибір технологій впливає не тільки зміст цієї нової теми, а вимоги формування системного знання у цей ряд виводять і базовий зміст підготовки. Технології повинні актуалізувати базові знання, компенсувати прогалини в них, поглибити, особливо якщо це медичний матеріал.

Зрозуміло, що між темами існує зв'язок. Він утворюється між цільовими, змістовними, технологічними та іншими компонентами. Але зміст попередньої теми вже стає базовим змістом стосовно наступної теми.

Таким чином, базовий зміст виконує кілька функцій: сприяє системності у засвоєнні знань, активізує діяльність студентів, сприяє розвитку логічного мислення. Тому під час викладення нового матеріалу слід всіляко використовувати набуті знання, повторювати їх, включати у практичну діяльність студентів, максимально наближену до особливостей здійснення професійної діяльності.

Низький рівень інтерактивних технологій у традиційній методиці навчання при інтенсивній самостійній роботі не завжди забезпечують потужний зворотній зв'язок і очікуваний ефект підготовки. Активізація навчання передбачає постійну взаємодію викладача та студентів, що стає можливим, у першу чергу, за умов наявності загального знання, усвідомлення викладачем наявності цього знання, а також майстерного застосування дидактичного інструментарію з метою актуалізації базового знання і необхідного включення у нього нових знань. За цих обставин важливим стає інформування викладача про контингент студентів: їх інтереси, характер пізнавальних процесів, можливість зосередитися на навчальному процесі і згідно вимог виконувати поставлені навчальні завдання.

Рис.1. Модель викладання дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна

Висновки:

1. Поняття «умови навчання» або «стан навчального процесу» мають два аспекти, які охоплюють матеріально-технічні й дидактичні норми організації навчального процесу (засоби навчання), базові знання студентів, психофізіологічні характеристики навчальної групи (початкові вимоги). Кожен із цих аспектів потребує особливої уваги і впливає на добір оптимальних технологій навчання.

2. Теоретичні передумови розробки методики навчання студентів ХНМУ дисципліні «Фізична реабілітація та спортивна медицина» з урахуванням діагностики стану навчального процесу являють собою наукові положення, за рахунок яких ця методика навчання отримає відмінні властивості, які за умов її реалізації сприятимуть підвищенню рівня навчальної успішності студентів.

Перспективи дослідження: аналіз та діагностика стану навчального процесу на прикладі викладання дисципліни «Фізична реабілітація та спортивна

медицина» студентам Харківського національного медичного університету буде продовжено і вивчено в подальших наукових розробках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атанов Г.А. Деятельностный подход в обучении / Г.А. Атанов – Донецк: «ЕАИ–пресс», 2001. – 100 с.
2. Бабанский Ю.К. Оптимизация педагогического процесса / Ю.К. Бабанский, М.М. Поташник – К.: Рад.школа, 1983. – 287 с.
3. Бадмаев Б.Ц. Психология и методика ускоренного обучения / Б.Ц. Бадмаев – М.: Гуманит. Изд. центр ВЛАДОС, 1998. – 272с.
4. Лихачев Б.Т. Педагогика. Курс лекций. Учебное пособие для студентов пед. уч. завед. и слушателей ИПК и ФПК / Б.Т. Лихачев – М.: Промитей, 1992. – 528 с.
5. Лозовая В.И. Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических вузов / В.И. Лозовая, Е.Н. Комышанченко, П.Г. Москаленко, А.В. Троцко – Белгород.: Издательство Белгородского госуниверситета, 1997. – 284 с.
6. Педагогика: Учебное пособие для ст-в пед. ин-ов – М.: Просвещение, 1968. –526 с.
7. Соколовський В.С. Лікувальнафізична культура. Підручник/ В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.П. Юшковська – Одесса: Одес.держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
8. Якунин В.А. Педагогическая психология: Учеб.пособие / В.А. Якунин –Европ. ин-т экспертов. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А.: Изд-во «Полиус», 1998. – 639 с.

УДК 378/371.573

¹Левашова В. М., ²Алпатова О. В.

¹Харківський національний фармацевтичний університет

²Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ПИТАННЯ ВИБОРУ Й УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Стаття містить загальний огляд і структурування найбільш поширених методів викладання у вищій школі, які націлені на підвищення активізації пізнавальної діяльності студента та допомогу викладачеві. Автори, посилаючись на сучасні наукові праці, групують методи за формою їх реалізації й виокремлюють словесні, наочні й практичні методи. Робота містить визначення цих методів із конкретизацією підвидів, зазначення їх позитивних і негативних рис, зазначаються шляхи доцільного використання того чи іншого методу на занятті. Так словесними методами називають розповідь, бесіду, пояснення й лекцію. Використання цих способів викладання навчального матеріалу базується на передачі інформації мовленнєво, без використання додаткових матеріалів, хоча враховує можливість спільної діяльності викладача й студентів. Групу наочних методів представляють демонстрація та наочність, що не обмежується лише візуалізацією, але супроводжується коментарем викладача. Третя група – практичні методи, що представлені безпосередньою роботою з досліджуваними об'єктами або підручниками. Автори наголошують на важливості комбінувати методи між собою, оскільки це сприяє більш повній реалізації навчальної мети й зацікавлює студентів.

Ключові слова: *бесіда, словесні методи, методика, наочність, практичні методи.*

The article provides an overview and structuring of the most common teaching methods in higher education aimed at enhancing the student's cognitive activity and helping the teacher. The authors, referring to modern scientific works, group methods by the form of their realization and distinguish verbal, visual and practical methods. The work contains definitions of these methods with specification of subspecies, their positive and negative features, the ways of expedient use of this or that method in the class. This